

Vad är egentligen den offentliga sektorn ?

I vulgärdebatten om den offentliga sektorn skiljer man oftast inte på de olika funktionerna av dagens offentliga sektor. Dessa funktioner är idag

myndighetsutövning

Hemtjänsten som exempel

För att använda hemtjänsten som exempel: Kommunens tjänstemän bedömer och uttrycker våra behov i form av ett visst antal timmar. Kommunen levererar dessa timmar med hjälp av sina kommunalanställda hemvårdsbiträden. Deras löner och hela administrationen kring deras arbete betalas med kommunalskatten.

Det är viktigt för vår sak att vi är medvetna om vilken av dessa tre funktioner vi tänker på när vi diskuterar den offentliga sektorn.

Inte all kommunal verksamhet sköts på samma sätt. På andra områden än den sociala sektorn lägger kommunerna ut mycket på entreprenad. Istället för att anlita t ex fastighetskontorets måleriavdelning kan en kommun anlita ett privat företag för att låta fräscha upp kommunkontorets fasad.

Entreprenadlösningar på det sociala området

Varför är det då så politiskt känsligt när man talar om entreprenadlösningar på det sociala området?

Det finns två huvudargument.

1) En reaktion vi ofta får höra är att det leder till orättvisor där de penningstarka får bättre service än de andra som man föreställer sig som "svaga". Felet i argumentationen ligger här i att man har glömt att den offentliga sektorn finns kvar som myndighet och finansierar av verksamheten. Endast produktionen läggs ut. Får man som konsument dessut-

finansiering

om välja mellan flera företag som producerar tjänsterna så ökas brukarens maktställning betydligt och han/hon kan välja den kvaliteten som man tycker är bäst. Enbart i en sådan konkurrenssituation är det meningsfullt att tala om "kvalitet". I det traditionella kommunala tjänstemonopolet används ordet kvalitet lika sällan som inom Sovjetunionens nuvarande planekonomi.

Argument 1) framförs ofta av människor som är anställda inom den offentliga sektorn. Ofta skräms de av tanken att behöva konkurrera med privata företag om kundernas gunst, eftersom de vet djupt inne att kommuninvånarna är missnöjda med kvaliteten på deras tjänster.

En anledning t ex varför den socialdemokratiska partikongressen inte var så riktigt entusiastisk över privata lösningar på produktionssidan är, att majoriteten av kongressombuden är anställda inom den offentliga sektorn. De är helt enkelt rädda för att på sikt förlora sitt arbete.

Argument 1) bygger på den föreställningen att vi lever i ett "folkhem" där offentliga tjänstemän (som mammor och pappor?) skapar rättvisa och välfärd för alla.

I motsats till ideologerna har vi direkta erfarenheter med verkligheten och den är annorlunda. Redan idag har de som är kunniga, verbala och vågar bråka en bättre service. I dagens nedskärningar är det endast de som har socialhögskoleutbildning eller motsvarande kompetens som

tjänsteproduktion.

klarar sig någorlunda bra.

Orättvisorna idag är så stora mellan brukare med samma behov att de knappast kan bli större. Sådan är dagens verklighet som partiideologerna och andra tyckare inte har en aning om.

Hemtjänst en klassfråga

De penningstarka har det redan nu bättre. Undersökningar av Gerd Sundström, Gerontologiska institutionen, Jönköping visar att ca 25% av de som skulle vara berättigade till kommunal hemtjänst avstår.

Istället fixar de egen hemtjänst ur sin egen ficka. Verkligheten är så att de som har råd väljer att inte anlita den urusla kvaliteten av den kommunala hemtjänsten. De som inte har råd är hänvisade till kommunen. Luktat fattigvård, inte sant? Hemtjänst har i högsta grad blivit en klassfråga.

STIL-lösningen är hittills det enda sättet för människor utan egen förmögenhet att ordna sin egen hemtjänst. Förutsättningen är givetvis att den offentliga sektorn bibehåller sitt finansiella ansvar.

Argument 2). Enligt detta argument är det lättare för politikerna att göra nedskärningar, om de först lägger ut produktionen av tjänsterna på entreprenad. Bl a har Bengt Lindqvist använt detta argument, senast vid STIL:s seminarium i april. Han hänvisade till Storbritannien där Thatcher & Co har lyckats bra med att nedrusta det skyddsnät som man tidigare hade.

Inga vikarier tillsätts

Våra egna erfarenheter visar att argumentet är fel. Titta bara på Jordbrodistriktet. Som framgår av vårt material om läget där, så har distriktet budgeterat 5,1 milj. kr för hemtjänsten i år. Men skulle man leverera alla de timmar som man har beviljat, så skulle man behöva över 7 miljoner. Hur får man den ekvationen att gå ihop? Man tillsätter inga vikarier när personalen blir sjuk. Eftersom personalen inom den offentliga sektorn ofta är sjuka, så lyckas man i Jordbro att hålla kostnaderna nere till 5 miljoner.

I Jordbro behöver man ingen Thatcher. Socialdemokraterna i Jordbro är mycket duktigare på att skära ned än de konservativa i Storbritannien. I Jordbro kan man göra smygnedskärningar utan att få offentligheten mot sig, just pga att kommunen är både finansierare och tjänsteproducent. Hade kommunen lagt ut hemtjänsten på entreprenad, så hade man varit tvungen att fatta impopulära beslut om nedskärningar som all-

mäheten skulle ha reagerat emot. Idag kan kommunen skylla allt på sjukfrånvaron och två sina händer i oskuld.

Varför inte STIL i Jordbro ?

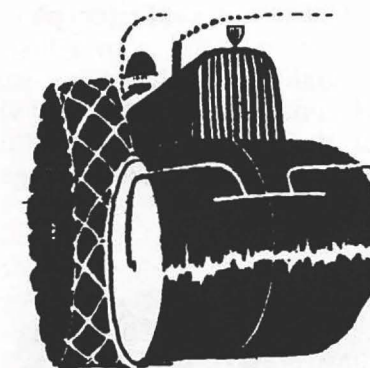
Det är anledningen till varför man inte vill ha STIL i Jordbro. Med STIL kan man inte smygnedskära. Det skulle vara intressant att höra bitr. socialministerns förklaring om hur exemplet från Jordbrodistriktets verklighet passar ihop med hans hypotetiska påstående.

Personligen har jag svårt att förstå moståndet mot att den offentliga sektorn släpper sitt monopol på tjänsteproduktion. På alla andra konsumtionsområden är man glad över mer konkurrens som leder till bättre kvalitet och lägre priser. Antagligen finns det en stor rädsla mot perestrojka även här i Sverige.

En mängd människor har sitt arbete inom den offentliga sektorn idag. De har lyckats att skrämma upp många konsumenten av sina tjänster.

Nästa gång någon försöker skrämma upp oss i debatten om den offentliga sektorn, då kan vi fråga: vilken av de tre funktionerna talar du nu om? På det sättet kan vi bidra att diskussionen förs på ett mera sakligt och intelligent sätt.

Adolf*

*"Litet vett och mycket makt
är vad som nästan alltid
styrt världen..."*

Balzac 1594-1655